

Становище

НА

ПРОФ. Д-Р ЗОРНИЦА ДИМИТРОВА ПЕТРОВА

ПРЕПОДАВАТЕЛ ПО КЛАВИРЕН СЪПРОВОД И ПИАНО В АМТИИ „ПРОФ. АСЕН
ДИАМАНДИЕВ“

ФАКУЛТЕТ „МУЗИКАЛНА ПЕДАГОГИКА“, КАТЕДРА „ПИАНО И АКОРДЕОН“

ЗА ПРИСЪЖДАНЕ НА ОБРАЗОВАТЕЛНА И НАУЧНА СТЕПЕН „ДОКТОР“

НА

Антоанета Христова Стоянова

ПО ПРОФЕСИОНАЛНО НАПРАВЛЕНИЕ 8.1. Педагогика на обучението по...

Методика на обучението по музика

В КАТЕДРА „МУЗИКА И МУЛТИМЕДИЙНИ ТЕХНОЛОГИИ“, ФАКУЛТЕТ ПО НАУКИ ЗА
ОБРАЗОВАНИЕТО И ИЗКУСТВАТА ПРИ СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“

На тема:

**Детските чуждоезични песни в обучението по музика в предучилищна и
начална училищна възраст – проблеми на авторския превод и адаптация**

Общо представяне на процедурата и получените за рецензиране материали:

Антоанета Стоянова е докторантка на Факултет по науки за образованието и изкуствата при Софийски университет „Св. Климент Охридски“ с научен ръководител-проф. д-р Ганка Неделчева. Впечатленията ми се базират на представените документи: автобиографични сведения, дисертационен труд и автореферат. **„Детските чуждоезични песни в обучението по музика в предучилищна и начална училищна възраст- проблеми на авторския превод и адаптация“** - това е темата на дисертационния труд, който получих за рецензиране. Документацията отговаря на всички изисквания за процедурата по присъждане на образователната и научна степен „доктор.

Актуалност на тематиката:

Още в уводната статия Антоанета Стоянова засяга актуалността на теоретичните си интереси и мотивите, които ги движат: „Към настоящия момент в България проблемът за превода на чуждоезични детски песни не е изследван. Това дава аргументи в полза на високата

степен на актуалност на поставената в дисертационния труд тема“ – казва тя.. В днешната силна глобализация на обществените отношения чуждоезичната песен се превръща в неделима част от звуковата среда на малките деца от предучилищна и ранна училищна възраст. С ясното съзнание, че този период за подрастващите български деца има огромно значение, докторантката възлага на песента като цяло и в частност на преведената чуждоезична песен съществена роля за моделирането и оформянето на тяхното естетическо и емоционално възпитание.

Целесъобразност на изследователските методи за постигане на поставените цели

В дисертационния труд е заложена ясна и логично формулиран цел – „да се изследват и анализират детски чуждоезични песни, а на тази база да се структурират и приложат специфични методически подходи при техния превод на роден език“. От тази база Антоанета Стоянова набелязва редица многостранни задачи, чието осветляване по методологичен път ((чрез наблюдения експерименти и анализи) оформя в цялост спецификата на проблема. Прецизно са посочени предметът и обектът на изследването, както и основната му хипотеза, че „ако се създадат условия за работа върху текста, съобразен с крайната реализация на песента, то тя ще има стойност и влияние върху формирането и изграждането на детската емоционална интелигентност и ще намери своето широко приложение“. Особено ценен е фактът, че дисертацията е базирана на изключително богат личен професионален опит. Докторантката е преводач на над сто чуждоезични песни (от седем езика), които са публикувани и под различни форми навлизат като ресурс в ранното обучение по музика.

Оценка на дисертационния труд (познаване на проблема, структура, съдържание и др.)

Антоанета Стоянова структурира дисертационния труд в 4 глави с Увод, Заключение, Приноси и Библиография. В приложения са представени интервюта и изследвания сред детската аудитория, представени в таблична форма.

Първа глава от дисертацията разглежда спецификата на преводната песен. Докторантката изхожда от ясното съзнание за ролята ѝ в процесите на възпитание и образование , в изграждането на способностите за комуникация и емоционалната интелигентност на най- малките. Оскъдната информация относно проблемите на езиковата адаптация на чуждоезични детски песни прави настоящия труд ценен и градивен, в някаква степен „пионерски“. Като преминава през различните видове преводи (буквален, художествен, поетичен, научно- технически и др.), Антоанета Стоянова класифицира видовете детски песни и достига до основната понятийна система на превода и неговите съществени характеристики.

Качественият превод, според докторантката има своите закономерности, своите задължителни подходи. От значение за първоначалното привличане на детското внимание има правилно обмисленото заглавие. Същото се отнася за припевът и ключовите думи - особено важни за емоционалното възприемане на песента. Ясно и задълбочено е поставен и проблемът за авторския стил на преводача. " ...индивидуалният стил на автора на словесния текст влиза в тясно взаимодействие с индивидуалния стил на преводача. Това е мигът на трансформирането на словесната материя по определен начин, с определено въздействие, за определен реципиент. Индивидуалният стил на преводача се предопределя от степента на неговата лингвистична култура, от обема на неговата литературна култура и бърз професионален рефлекс за трансформациите, т.е. той е фактор с голяма художествена и естетическа значимост."

Важно място е отделено и за проблемите на прозодията. В класическите песенни образци силните срички на текста следва да съвпадат със силните времена в метричните групи. Тази закономерност докторантката поставя като задължителна за добрия превод.

Втора глава се фокусира върху теоретичните аспекти на превода на детски песни. Антоанета Стоянова прави изключително интересен преглед на важни научни възгледи, породени от живата практика на големи специалисти в областта на чуждоезичната песенна адаптация. На първо място тя представя петте принципа на **Питър Лоу** - изпяване, смисъл, естественост, ритъм и рима като прави подробен анализ на всеки от тях. Следват интересните възгледи и професионалните препоръки на **Йохан Францон** за адаптацията на текст към оригинална мелодия. Задълбочено са разгледани проблемите на превода в книгата „Превод за пеене“ на Рони Аптър и Марк Хърман. Според докторантката: „Двамата автори се позовават на принципите на Лоу, за да отделят важни аспекти, които се превръщат в отправна точка за процеса на превода – „чувство, звук, рима, шега, алюзия, повторения –невъзможно е да се знае предварително кой от тези компоненти ще доминира“. Обръща се внимание на проблемите при превода на жаргонни думи и шеговити изрази, търси се „ключ“ към проблема „музикоцентризм или логоцентризм“. Подробно са представени методичните възгледи на **Филип Таг** – особено близки до личната гледна точка на Антоанета Стоянова. „Задачата на преводача е не само да преразкаже интересно чуждоезичната история, като винаги се съобразява с мелодията, а и чрез мелодиката на текста да изведе поука без превръщане на песента в строго дидактична“- казва авторката, като извежда пример с българския превод на италианската детска песен „Торта с малини и шоколад („La torta di pere e cioccolato“).

Трета глава от дисертацията е озаглавена „Специфични задачи на превода при различни преводни песни“. Оценявам високо изведените в нея теоретични аспекти като приноси и пряко

свързани с огромната практика на докторантката като преводач. С множество словесни и нотни примери Антоанета Стоянова аргументира своите възгледи за езикова адаптация на различни видове детски песни: песни за поздрав, игралки, броилки, приспивни песни, песни със сюжет, песни-приказки и мн. др. В тази глава личният опит, езиковата ерудиция, преводаческият талант, музикалният усет и чувствителността към детската психология на Антоанета Стоянова „манифестират“ своето високо професионално ниво, подплатени с изобилие от примери и лични преводни аргументи. Няма как да не отбележа изящството на една поетична дарба, създала пленителни текстови образци за най-ранната детска възраст. Поздравявам докторантката за финото представяне на дисертационното си преводно творчество и подчертавам неговото приносно културологично значение.

В последната- **четвърта глава** авторката се спира на „Влиянието на детската преводна песен върху емоционалното развитие и обучението на децата в детската градина и в началното училищно образование“ като излага следната хипотеза: „Художественият превод, без дословно да се придържа смислово към оригинала, въздейства емоционално на децата, създава положителни нагласи, способства когнитивното, интелектуалното, вербалното, двигателното и най-вече емоционалното развитие на децата“. Антоанета Стоянова провежда изследвания в софийска детска градина и сред ученици от втори и трети клас, които описва със специфичен инструментариум, основни задачи и критерии за оценка. Излага и получените резултати. При сравнението на резултатите достига до основни изводи за дисертационния си труд, които оформя в препоръки към учители, родители и млади преводачи. Така в **ЗаклЮчението** докторантката блестящо защитава своята хипотеза, базирана на резултати от обстойно наблюдение и експерименти.

Приноси и значимост на дисертационния труд:

Дисертационният труд носи всички белези на полезната и благотворна в приложен план наука. Поради липсата на български публикации по темата и по силата на своята задълбоченост тази разработка представлява нова, неизследвана теоретична посока за предучилищната и ранната училищна педагогика и психология. Тя отваря хоризонт и за музикалната наука, като посочва широк диапазон от мултидисциплинарни проблеми, в които език, психология и музика намират ясни допирателни. Както авторската книга на Антоанета Стоянова „Вълшебният свят на детската чуждоезична песен“, като практически ресурс, така и нейния богат дисертационен труд е значима теоретична база за училищните педагози и методисти. Подплатена и онагледена със CD и DVD- образци, настоящата дисертация тепърва ще разкрива високото си полезно действие и ще мотивира нови професионални изследвания в този ракурс.

Заключение: След всичко казано до тук, като искрено поздравявам научния ръководител- проф. д-р Ганка Неделчева за прецизното подпомагане на този наистина ценен труд, предлагам с убеденост на уважаемото научно жури да присъди по достойнство образователната и научна степен „доктор“ на Антоанета Христова Стоянова.

01 .05. 2024

Пловдив

Изготвил становището:

проф. д-р Зорница Петрова